

WILHELM BUSCH

Max und Moritz

Max és Móric

2021

Wilhelm Busch

Max und Moritz

Max és Móric

Fordítás: 1980, átírás: 2021, Gyimóthy Gábor

WILHELM BUSCH

Max und Moritz

Max és Móric

EINE BUBENGESCHICHTE
IN SIEBEN STREICHEN

GÉZENGÚZ TÖRTÉNET
HÉT CSÍNYBEN

2021

Max és Móric,
Gézengúz történet hét csínyben
A fordító magánkiadása, 2021

© Gyimóthy Gábor

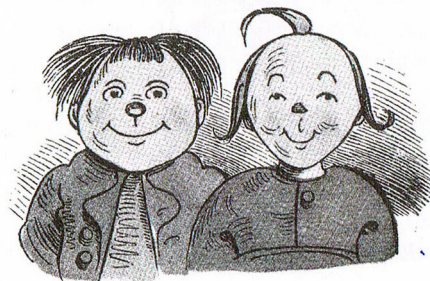
Tördelő:
Juhász Anna

Korrektúra:
Hajdú Éva

Ez a kiadvány az alábbi felhasználásával készült:

Wilhelm Busch
Max und Moritz
Max és Móric
2005/3/epl
ISBN 963 9431 53 2
ISSN 1585-082-X
Wilhelm Busch (1832–1908)
©Hungarian translation Gyimóthy Gábor

ISBN 978 615 01 2824 5 (PDF)
Átdolgozott, javított változat, 2021
©Hungarian translation Gyimóthy Gábor

Vorwort Előszó

Ach, waß muß man oft von bösen
 Kindern hören oder lesen!
Wie zum Beispiel hier von diesen,
 Welche Max und Moritz hießen.
Die, anstatt durch weise Lehren
 Sich zum Guten zu bekehren,
 Oftmals noch darüber lachten
Und sich heimlich lustig machten.
 – Ja, zur Übeltätigkeit,
 Ja, dazu ist man bereit!
– Menschen necken, Tiere quälen,
Äpfel, Birnen, Zwetschen stehlen –
 Das ist freilich angenehmer
Und dazu auch viel bequemer,
 Als in Kirche oder Schule
Festzusitzen auf dem Stuhle.
 – Aber wehe, wehe, wehe,
Wenn ich auf das Ende sehe!!
Ach, das war ein schlimmes Ding,
 Wie es Max und Moritz ging.
– Drum ist hier, was sie getrieben,
 Abgemalt und aufgeschrieben.

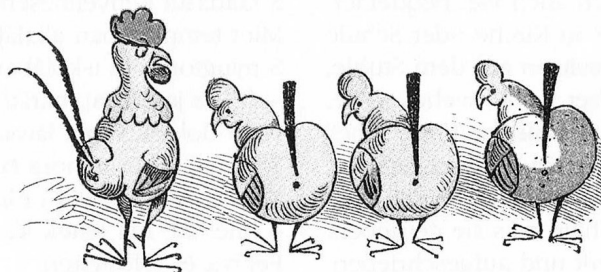
Gyakran hallunk – arról, erről –
Haszontalan gyermekekről,
Mint amilyen e két vitéz,
Max és Móric nevű csibész.
Ahelyett, hogy okos szóra
Hallgattak volna, s a jóra,
Azt nem ritkán megvetették
És titokban kinevették.
Bezzeg gaztettek terén,
Egyikük sem volt szerény!
– Embert, állatot hergelni,
Almát, körtét, szilvát csenni –
Ugye bizony kellemesebb
S ráadásul kényelmesebb,
Mint templomban általában,
S nyugton ülni iskolában.
– Ó, de jaj, ó jaj, barátom,
Ha a dolgok végét látom!
Szörnyű e két gonosz balga,
Max és Móric viselt dolga!
– Íme hát, mit tettek ketten,
Fölírva és lefestetten.

Erster Streich Első csíny

Mancher gibt sich viele Müh
Mit dem lieben Federvieh:
Einesteils der Eier wegen,
Welche diese Vögel legen,
Zweitens, weil man dann und wann
Einem Braten essen kann;
Drittens aber nimt man auch
Ihre Federn zum Gebrauch
In die Kissen und die Pfühle,
Denn man liegt nicht gerne kühle.
Seht, da ist die Witwe Bolte,
Die das auch nicht gerne wollte.
Ihrer Hühner waren drei
Und ein stolzer Hahn dabei.

Van olyan, ki nem rest – okkal –
Fáradozni szárnyasokkal.
Kedvelve a csirkenépet,
Részben tojásai végett,
S mert így nem kell messze menni,
Olykor egy-egy sültet enni,
S a baromfi bőven ad
Puha-pihe tollakat...
Hisz sokunknak leghőbb vágya:
Puha, meleg legyen ágya.
Ím, a Bolte özvegy, – ő se
Volt ám hideg ágyak hőse.
Udvarában ugart, avart
Három tyúk s egy kakas kapart.

Max und Moritz dachten nun:

Was ist hier jetzt wohl zu tun?

– Ganz geschwinde, eins, zwei, drei,

Schneiden sie sich Brot entzwei;

In vier Teile, jedes Stück

Wie ein kleiner Finger dick.

Diese binden sie an Fäden,

Übers Kreuz, ein Stück an jeden,

Und verlegen sie genau

In den Hof der guten Frau.

Max és Móric tette kel:

„*Mi legyen itt most a csel?*”

– Gyorsan, egy, kettő és három

Kenyeret vagdosnak – látom –

Összesen négy szép darabra,

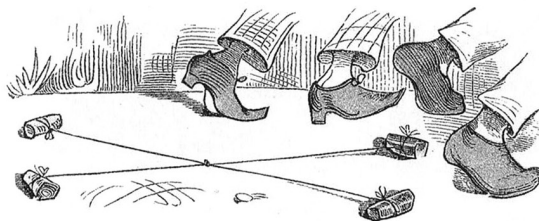
Mindegyiket ujnyi nagyra.

Hogy két zsinég négy végére

Rákössék keresztbe téve.

S máris ott a csapda, lám,

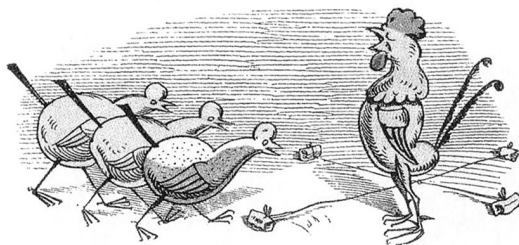
A jó asszony udvarán.

Kaum hat dies der Hahn gesehen,
Fängt er auch schon an zu krähen:

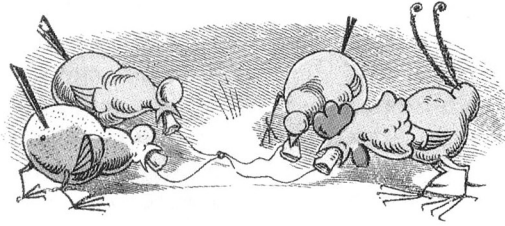
Alig látta meg a kakas,

Máris rikolt – hangja magas.

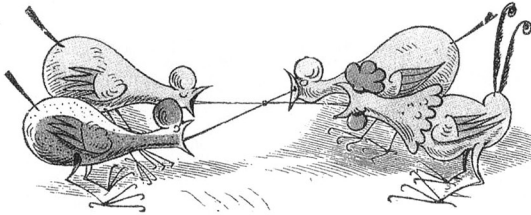
Kikeriki, kikerikih!!
Tak, tak, tak! – Da kommen sie!

Harsognak kukurikúk:
Futva jön a három tyúk.

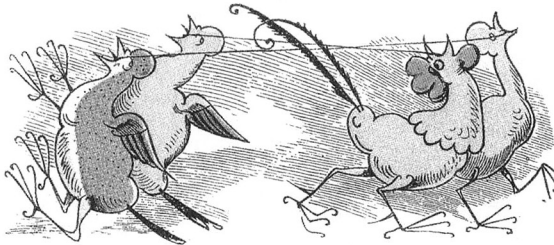
Hahn und Hühner schlucken munter
Jedes ein Stück Brot herunter;

A négy szárnyas – kacsaképpen –
Lenyel egy-egy héjat szépen;

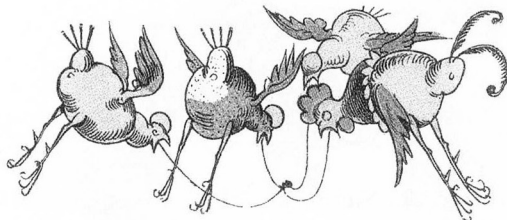
Aber als sie sich besinnen,
Konnte keines recht von hinnen.

Jaj, de mire fölcstúdnak,
Futni már sehogy se' tudnak!

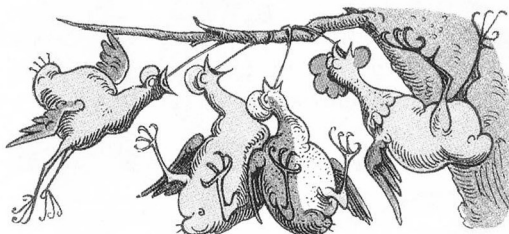
In die Kreuz und in die Quer
Reißen sie sich hin und her,

Egymást keresztbe cibálják
S összevissza ráncigálják.

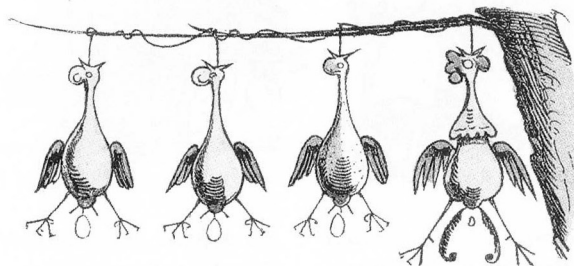
Flattern auf und in die Höh,
Ach herrje, herrjemine!

Túlcsapongják fáknak csúcsát,
Ó – keserves nyomorúság!

Ach, sie blieben an dem langen,
Dürren Ast des Baumes hangen
– Und ihr Hals wird lang und länger,
Ihr Gesang wird bang und bänger.

Végül egy nagy fára szállnak,
S ága foglyaivá válnak.
– Nyakuk nyúlik, s egyre hosszabb,
Hangjuk csuklik, s egyre rosszabb.

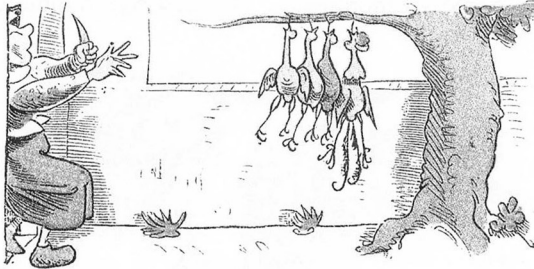
Jedes legt noch schnell ein Ei,
Und dann kommt der Tod herbei.

Tojnak egy-egy tojást még,
Aztán jön a szörnyű vég.

Witwe Bolte in der Kammer
Hört im bette diesen Jammer;

Bolte, ki még pihent párnán,
Fölriadt e rémes lármán.

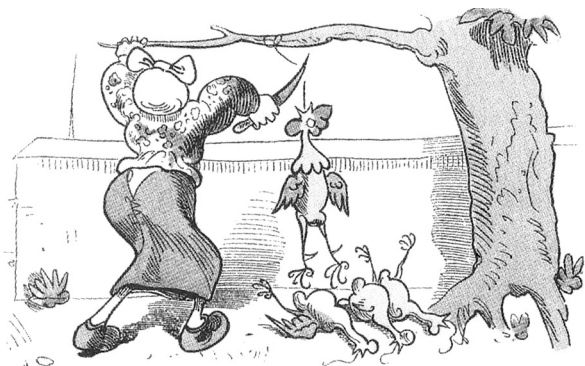
Ahnungsvoll tritt sie heraus:
Ach was war das für ein Graus!

Ajtaját baljósan tárja:
Ah, micsoda látvány várja!

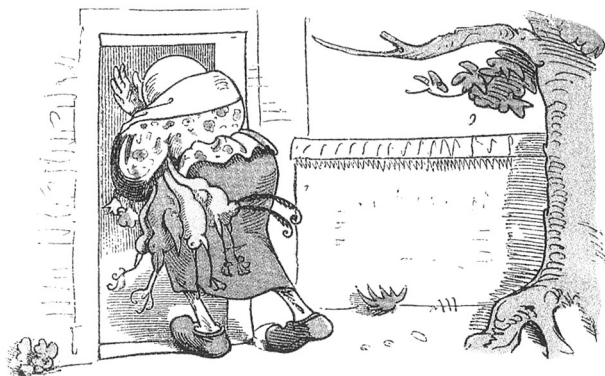
„Fließet aus dem Aug, ihr Tränen!
All mein Hoffen, all mein Sehnen,
Meines Lebens schönster Traum
Hängt an diesem Apfelbaum!”

„Könnyeim, folytatok szépen!
Minden vágyam, hő reményem,
Éltem legszebb álma tán
Csüng ezen az almafán!”

Tief betrübt und sorgenschwer
Kriegt sie jetzt das Messer her,
Nimmt die Toten von den Strängen,
Daß sie so nicht länger hängen,

Alig bír ily szenvedést,
De magával hoz egy kést.
Átvágja a zsinegszálat,
Ne lógjon ott tovább állat.

Und mit stummem Trauerblick
Kehrt sie in ihr Haus zurück.

Keserűn és néma gyászban
Tűnik el újra a házban

*Dieses war der erste Streich,
Doch der zweite folgt sogleich.*

*Ez volt hát az első csíny –
S máris másra fáj az íny.*

Zweiter Streich

Als die gute Witwe Bolte
Sich von ihrem Schmerz erholte,
Dachte sie so hin und her,
Daß es wohl das beste wär,
Die Verstorbnen, die hienieden
Schon so frühe abgeschieden,
Ganz im stillen und in Ehren
Gut gebraten zu verzehren.
– Freilich war der Trauer groß,
Als sie nun so nackt und bloß
Abgerupft am Herde lagen,
Sie, die einst in schönen Tagen
Bald im Hofe, bald im Garten
Lebensfroh im Sande scharzten.
Ach, Frau Bolte weint aufs neu,
Und der Spitz steht auch dabei.

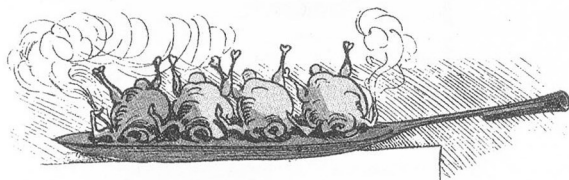
Második csíny

Eztán a jó özvegy Bolte
Tűnődött, hogy vajon volt-e
Csirke-életcél egyéb,
Mint hogy legyen jó ebéd,
S hogy a négyet szépen, csöndben,
Nekik járó tiszteletben
– Néha-néha halkan sírva –
Betegye a forró zsírba?
– Hej, bizony, a szív elszorul,
Ahogy ott fekszenek tarul,
Mégkopasztva az asztalon,
Ők, akik sok-sok szép napon,
Az udvaron vagy a kertben
Kapingáltak önfeledten!
Bolte újra fölsír: Jaj!
Spitz is látja, mi a baj.

Max und Moritz rochen dieses:
„Schnell aufs Dach gekrochen!“ hieß es.
 Durch den Schornstein mit Vergnügen
 Sehen sie die Hühner liegen.

Max és Móric szimatolnak;
 Háztetőre fölhatolnak.
 Kéménykürtön át kémlelnek.
 S vígan a csirkékre lelnek,

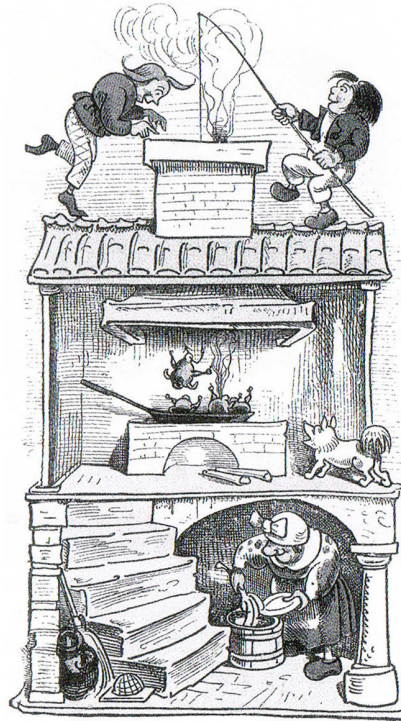
Die schon ohne Kopf und Gurgeln
 Lieblich in der Pfanne schmurgeln.

Melyek nyak nélkül, de szépen,
 Serpenyőben sülnék éppen.

Eben geht mit einem Teller
 Witwe Bolte in den Keller,
 Daß sie von dem Sauerkohle
 Eine Portion sich hole,
 Wofür sie besonders swärmt,
 Wenn es wieder aufgewärmt.

Mivelhogy az özvegy ráért,
 Pincébe ment káposztáért,
 Amelyet ott savanyított
 – Ez ügghöz nem csak konyított –
 És mely annál jobb lesz ízre,
 Minél többször teszik tűzre.

– Unterdessen auf dem Dache
 Ist man tätig bei der Sache.
 Max hat schon mit Vorbedacht
 Eine Angel mitgebracht.
 Schnubdiwup, da wird nach oben
 Schon ein Huhn heraufgehoben!
 Schnubdiwup, jetzt Numro zwei!
 Schnubdiwup, jetzt Numro drei!
 Und jetzt kommt noch Numro vier:
 Schnubdiwup, dich haben wir!
 Zwar der Spitz sah es genau
 Und er bellt: Rawau, rawau!

Eközben a házfedélen
 Folyt a munka nagy serényen.
 Max előre gondoskodott,
 S mindjárt horgászbotot hozott.
 Hopla-hopp, egy barna sültet
 Tüstént horoghegyre ültet!
 Hopla-hopp, a második!
 Hopla, itt a harmadik!
 Végül egymás kezét rázták:
 Mind a négyet kipecázták!
 És – bár látta furfangjukat –
 Spitz kutya hiába ugat.

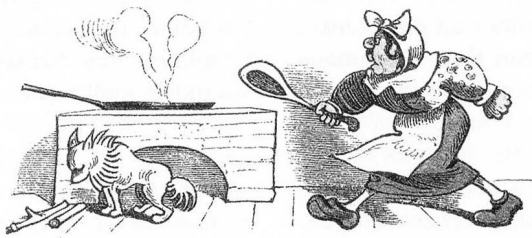
Aber schon sind sie ganz munter
Fort und von dem Dach herunter.
Na, das wird Spektakel geben,
Denn Frau Bolte kommt soeben;
Angewurzelt stand sie da,
Als sie nach der Pfanne sah.

Fürgén szökdél a két koma,
Hej, lesz ebből nagy lakoma!
Ám e látvány szívet bénít:
Jönni látjuk Bolte nénit.
Megrökönyödve megáll,
S üres serpenyőt csodál!

Alle Hühner waren fort,
„Spitz!“ – das war ihr erstes Wort.

Hová tűnt a sültöm? Hova?!
„Spitz!“ – ez volt az első szava.

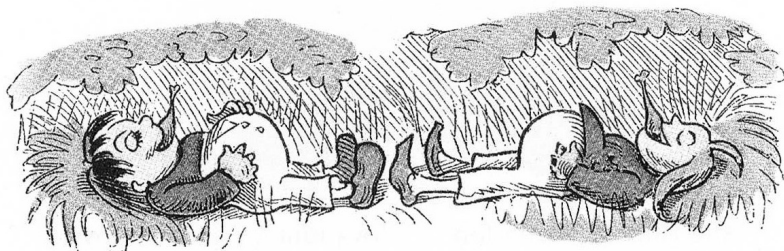
„O du Spitz, du Ungetüm!
Aber wart! Ich komme ihm!“

„Ó, te Spitz, te szörnyeteg!
Megállj, most adok neked!“

Mit dem Löffel, groß und schwer,
Geht es über Spitzen her;
Laut ertönt sein Wehgeschrei,
Denn er fühlt sich schuldenfrei.

Gyorsan nagy kanálért nyúl,
Veri Spitzet, dül és fül.
Az meg vonyít hangosan,
Mert úgy érzi, ártatlan.

Max und Moritz im Verstecke,
Schnarchen aber in der Hecke.
Und vom ganzen Hühnerschmaus
Guckt nur noch ein Bein heraus.

Max és Móric közben kéjjel
Horkol, mintha lenne éjjel.
Hasuk egy-egy duzzadt domb,
Szájukból kiáll egy comb.

*Dieses war der zweite streich,
Doch der dritte folgt sogleich.*

*Második csíny ezzel zárul;
A harmadik élénk tárul.*

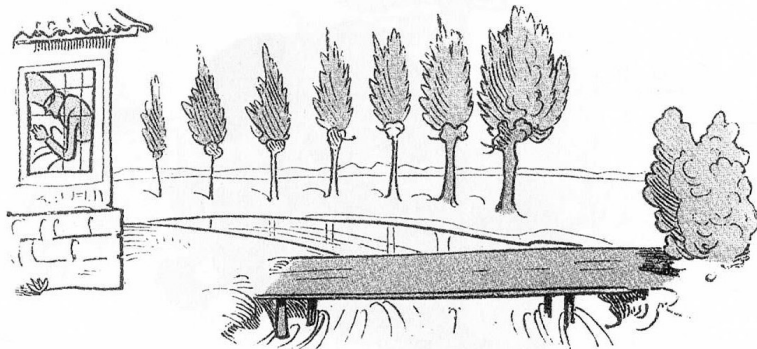

Dritter Streich

Harmadik csíny

Jedermann im Dorfe kannte
Einen, der sich Böck benannte.
Alltagsröcke, Sonntagsröcke,
Lange Hosen, spitze Fräcke,
Westen mit bequemen Taschen,
Warme Mäntel und Gamaschen –
Alle diese Kleidungssachen
Wußte Schneider Böck zu machen.
Oder wäre was zu flicken,
Abzuschneiden, anzustücken,
Oder gar ein Knopf der Hose
Abgerissen oder lose –
Wie und wo und was es sei,
Hinten, vorne, einerlei –
Alles macht der Meister Böck,
Denn das ist sein Lebenszweck.
Drum so hat in der Gemeinde
Jedermann ihn gern zum Freunde.
– Aber Max un Moritz dachten,
Wie sie ihn verdrießlich machten.

Egy Böck nevű szabómestert,
Minden falulakó ismert.
Előkelő öltönyöket,
Ruhát, zakót, mellényeket,
Hetyke frakkot, nadrágokat,
Meleg télikabátokat,
Böcknek szorgos keze készít.
Vagy, ha kell, följűjt régít.
Ha hosszú a nadrág szára,
S rövidebb kellene nyárra,
Vagy, ha egy gomb lazán fityeg,
Böckhöz mennek, hogy varrja meg.
Bárhol, bármi is legyen,
Őnála egyre megyen!
Böck mester csak szab, míg él,
Hisz nála ez életcél.
Ezért mindenütt szerették,
S jóbarátnak tekintették.
Bosszantásán buzgó kedvvel
Csupán Max és Móric tervel.

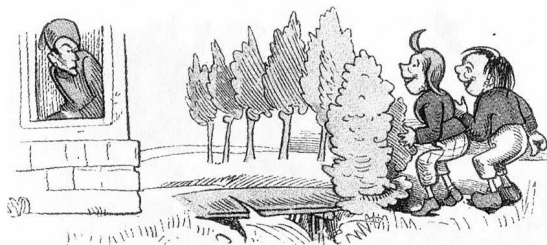
Nämlich vor des Meisters Hause
 Floß ein Wasser mit Gebrause.
 Übers Wasser führt ein Steg,
 Und darüber geht der Weg.

Böck mesternek háza mögött
 Széles patak hömpölyögött.
 Mégpedig egy híd alatt,
 Amelyen az út haladt.

Max und Moritz gar nicht träge,
 Sägen heimlich mit der Säge,
 Ritzeratze! voller Tücke,
 In die Brücke eine Lücke.
 Als nun diese Tat vorbei,
 Hört man plötzlich ein Geschrei:
 „He, heraus, du Ziegen-Böck!
Schneider, Schneider, meck, meck, meck!”

Max és Móric sosem restek,
 Titkon fafűrészrt kerestek:
 Nyiszi-nyiszi, alattomban,
 Rés támad a pallóhídban.
 Alig volt e gaztett kész,
 Így kiált a két csibész:
 „Gyere ki, te kecskebak,
Szabó Böck, te szép alak!”

– Alles konnte Böck ertragen,
Ohne nur ein Wort zu sagen;
Aber wenn er dies erfuhr,
Ging's ihm wider die Natur.

Szegény Böck sokat elviselt,
Magából azonban kikelt –
Hisz e gyűny a szívbe szúr –
Megmutatom, ki az úr!

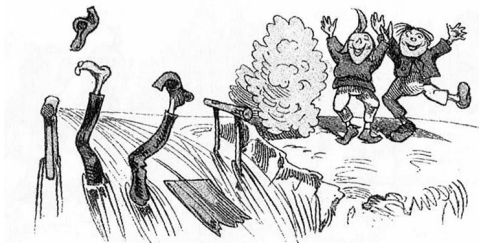
Schnelle springt er mit der Elle
Über seines Hauses Schwelle,
Denn schon wieder, ihm zum Schreck,
Tönt ein lautes: „Meck, meck, meck”.

Előrohant haragjában,
Rőföt szorítva markában,
S megint érik gúnyszavak:
„Szabó Böck, te kecskebak!”

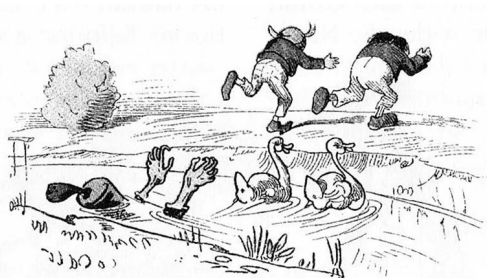
Und schon ist er auf der Brücke.
Kracks, die Brücke bricht in Stücke.

Hídra futott rá sebesen,
Am az rögvest kettéreccsen!

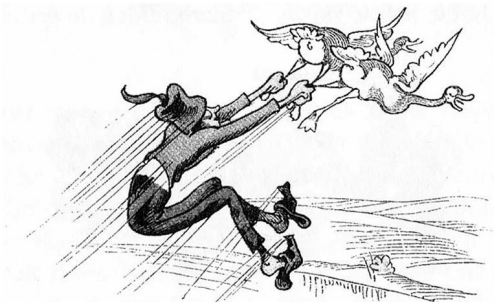
Wieder tönt es: „Meck, meck, meck!”
Plumps, da ist der Schneider weg!

Újra hangzik: „Böck, te bak!”
S szabót nyel el a patak...

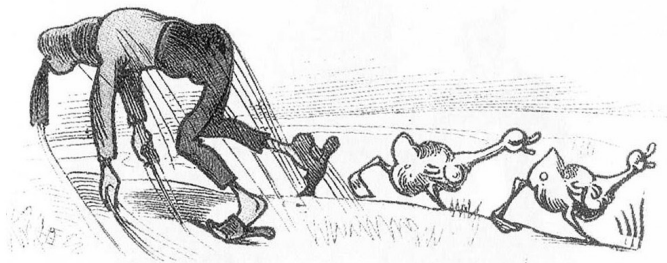
Grad als dieses vorgekommen,
Kommt ein Gänsepaar geschwommen,
Welches Böck in Todeshast
Krampfhaft bei den Beinen faßt.

De alig, hogy vízbe csobban,
Éppen két lúd úszott ottan,
Melyeket lábon ragad,
Hiszen rémülete vad!

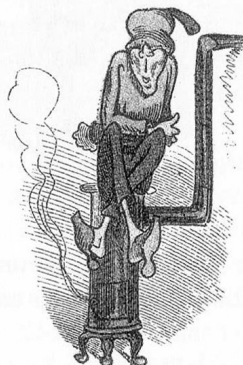
Beide Gänse in der Hand,
Flattert er auf trocknes Land.

A két liba kirepül,
S ő így szárazra kerül.

Übrigens bei alledem
Ist so etwas nicht bequem!

Azonban – azt mondom én:
Az ilyesmi rémregény!

Wie denn Böck von der Geschichte
Auch das Magendrücken kriegte.

Böcknek eme kényűszásra
Támadt kínzó hasfájása.

Hoch ist hier Frau Böck zu preisen!
Denn ein heißes Bügeleisen,
Auf den kalten Leib gebracht,
Hat es wiedergutmacht.

A dicséret Böcknéét érje!
Forró vasalóval férje
Hasát addig melengette,
Míg teljesen rendbe tette.

Bald im Dorf hinauf, hinunter
Hieß es: Böck ist wieder munter.

Nemsokára híre terjed:
Böcknek kedve újra gerjed.

*Dieses war der dritte Streich,
Doch der vierte folgt sogleich.*

*Harmadik csíny volt e tett,
Melyet negyedik követ.*

Vierter Streich Negyedik csúny

Also lautet ein Beschluß
Daß der Mensch was lernen muß.

Nicht allein das Abc
Bringt den Menschen in die Höh;
Nicht allein am Schreiben, Lesen,
Übt sich ein vernünft'g Wesen;
Nicht allein in Rechnungssachen
Soll der Mensch sich Mühe machen;
Sonder auch der Weisheit Lehren
Muß man mit Vergnügen hören.
Daß dies mit Verstand geschah,
War Herr Lehrer Lämpel da.
Max und Moritz, diese beiden,
Mochten ihn darum nicht leiden,
Denn wer böse Streiche macht
Gibt nicht auf den Lehrer acht.

Nun war dieser brave Lehrer
Von dem Tobak ein Verehrer,
Was man ohne alle Frage
Nach des Tages Müh und Plage
Einem guten, alten Mann
Auch von Herzen gönnen kann.
Max und Moritz, unverdrossen,
Sinnen aber schon auf Possen,
Ob vermittelt seiner Pfeifen
Dieser Mann nicht anzugreifen.

Egy rendelet szó szerint,
Embert tanulásra int.
Nem csupán az ábécén
Fejlődik az okos lény;
Csak írással-olvasással,
Nem dicsekszünk nagy tudással;
És ne csak a számtan terén
Legyen a jó diák serény,
Hanem komoly, bölcs tanokra
Hallgasson, ki vinné sokra.
S hogy ezt bárki megtegye,
Lämpel tanár úr ügye.
Max és Móric, a két beste,
Lämpel urat nem szerette,
Mert ki másnak gyakran árt,
Nem tiszteli a tanárt.
Nos, e jó tanár gyengéje:
Pipázás a szenvedélye,
Amit – és ez kétségtelen –
A munka s a gyötredelem
Után egy ily derék férfi
Megérdemel, s kijár néki.
Max és Móric csüggedetlen,
Máris fondorkodnak ketten,
Lehet-e pipája útján
Lämpellel kitolni csúnyán?

Einstens, als es Sonntag wieder
Und Herr Lämpel brav und bieder
In der Kirche mit Gefühle
Sas vor seinem Orgelspiele,

Egyszer egy vasárnap megint
Lämpel úr kottába tekint,
S a templomban buzgó kedvvel
Orgonálgat – érzelemmel.

Schlichen sich die bösen Buben
In sein Haus und seine Stuben,
Wo die Meerschampfeife stand;
Max hält sie in seiner Hand;
Aber Moritz aus der Tasche
Zieh die Flintenpulverflasche,
Und geschwinde – stopf, stopf, stopf! –
Pulver in den Pfeifenkopf.

A két gonosz közben pedig
Szobájába settenkedik,
Hol az egyik csínytevő
Tajtékpipát húz elő,
Míg a másik lám – mit forral –
Pléhdobozból puskaporral
Szorgalmasan tölt, tölt, tött –
Megtömi a pipafőt!

Jetzt nur still und schnell nach Haus,
Denn schon ist die Kirche aus!
Eben schließt in sanfter Ruh
Lämpel seine Kirche zu;

Aztán usgyi haza már,
Mindjárt itt lesz a tanár!
Lämpelben szent béke jár,
S templomot épp kulcsra zár.

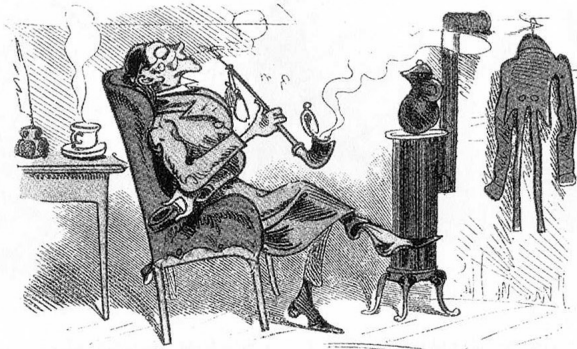
Und mit Buch und Notenheften,
Nach besorgten Amtsgeschäften,
Lenkt er freudig seine Schritte
Zu der heimatlichen Hütte,

Kottáival hóna alatt,
Munka után – mely jó tudat –
Örömmel megy hazafelé
S néz a pihenésnek elé.

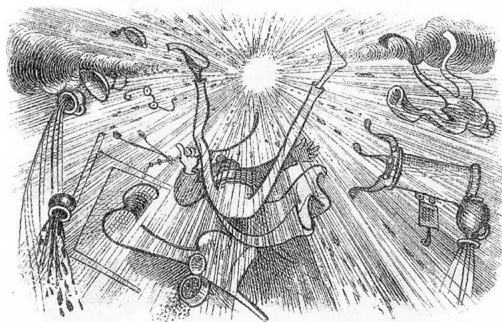
Und voll Dankbarkeit sodann
Zündet er sein Pfeife an.

Alighogy köpenybe bújt,
Boldogan pipára gyűjt.

„Ach!” – spricht er – „Die größte Freud'
Ist doch die Zufriedenheit!”

S így szól: „Ah – hálás lehet,
Aki megelégedett!”

Rums, da geht die Pfeife los
Mit Getöse, schrecklich groß!
Kaffeetopf und Wasserglas,
Tabaksdose, Tintenfaß
Ofen, Tisch und Sorgensitz –
Alles fliegt im Pulverblitz.

Erre Bumm! – egy robbanás –
Irtóztató durranás!
Váza, pohár valahány,
Tintásüveg s a dohány,
Kályha, asztal, karosszék –
Sziporkázva röpült szét.

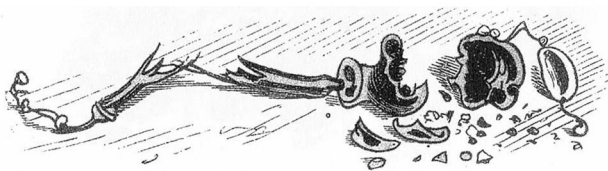
Als der Dampf sich nun erhob,
Sieht man Lämpel, der – gottlob! –
Lebend auf dem Rücken liegt;
Doch er hat was abgekriegt.
Nase, Hand, Gesicht und Ohren
Sind so schwarz als wie die Mohren,

Amint fölszállott a gőz,
Látjuk Lämpelt – ott időz
Hátan fekve – él, igaz,
De ez sanyarú vigasz.
Fekete, akár a szurok.
Arcát fedi koromburok.

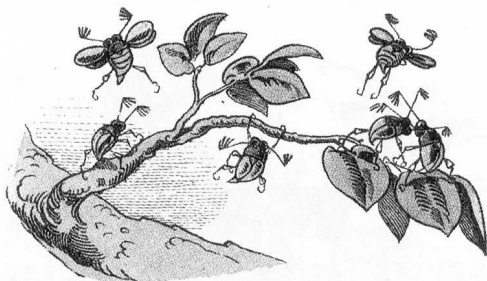
Und des Haares letzter Schopf
Ist verbrannt bis auf den Kopf.
Wer soll nun die Kinder lehren
Und die Wissenschaft vermehren?
Wer soll nun für Lämpel leiten
Seine Amtestätigkeiten?
Woraus soll der Lehrer rauchen,
Wenn die Pfeife nicht zu brauchen?
Mit der Zeit wird alles heil,
Nur die Pfeife hat ihr Teil.

És szemöldök, haj egy tincs,
Bőrig égett, sehol sincs!
Gyerekeket ki tanítsa,
Tudományt ki gyarapítsa?
Ki fog a helyébe állni,
Ő helyette orgonálni?
S dohányzásra mit alkalmaz,
Ha a pipa cseréphalmaz?
Idővel meggyógyul minden,
Csak a pipa nincsen rendben.

*Dieses war der vierte Streich,
Doch der fünfte folgt sogleich.*

*Negyedik volt ez a csíny,
Hej, de bizony nem kicsiny!*

Fünfter Streich

Ötödik csíny

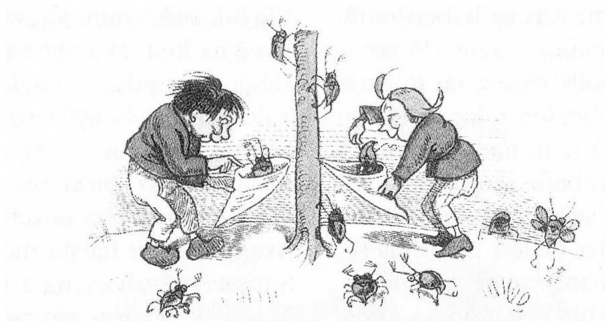
Wer in Dorfe oder Stadt
Einen Onkel wohnen hat,
Der sei höflich und bescheiden;
Denn das mag der Onkel leiden.
Morgens sagt man: „*Guten Morgen!*
Haben sie was zu besorgen?“
Bringt ihm, was er haben muß:
Zeitung, Pfeife, Fidibus.
Oder soll es wo im Rücken
Drücken, beißen oder zwicken,
Gleich ist man mit Freudigkeit
Dienstbeflissen und bereit.
Oder sei's nach einer Prise,
Daß der Onkel heftig niese,
Ruft man „*Prosit!*“ also gleich.
„Danke!“ – „*Wohl bekomm es Euch!*“
Oder kommt er spät nach Haus,
Zieht man ihm die Stifel aus,
Holt Pantoffel, Schlafrock, Mütze,
Daß er nicht im Kalten sitze.
Kurz, man ist darauf bedacht,
Was dem Onkel Freude macht.
Max und Moritz ihrerseits
Fanden darin keinen Reiz.
Denkt euch nur, welch schlechten Witz
Machten sie mit Onkel Fritz!

Legyenek az olyan fiúk,
Akiknek van nagybácsijuk,
Udvariasak, szerények,
Bácsikának kedves lények.
Kérdezzük meg reggel szépen :
„*Mit kell tennem, elintéznem?*“
Vigyük neki, mire vágyik,
Hogyha kell, akár az ágyig.
Hátát vakarjuk, ha viszket,
Takarjuk be, hogyha reszket.
Szorgoskodjunk – sose rest –
Szolgálatkész, örömet.
Ha a bácsi Napba nézett,
Avagy szagolt hársfamézet,
S tüsszentéstől cseng a lég,
Mondjuk: „*Kedves egészség...*“
Későn hozná elnyűtt izmát?
Segítsünk le róla csizmát.
Vigyünk neki papucsot,
Kabátot vagy kalapot.
Így az ember figyelmesen
Minden apróságra lesson.
Max és Móric pediglen
Unt ilyesmit – végtelen.
Képzeljétek, mit csináltak,
Fritz bácsival hogy' elbántak!

Jeder weiß, was so ein Maikäfer
für ein Vogel sei.
In den Bäumen hin und her
Fliegt und kriecht und krabbelt er.

Cserebogár, jómadár,
Tudjuk, milyen nagy betyár:
Fákon mászkál, ágon hág,
Zümmög, röpköd, rügjön rág.

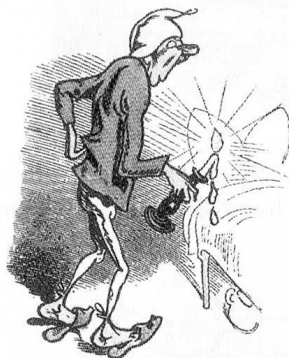
Max und Moritz, immer munter,
Schütteln sie vom Baum herunter.
In die Tüte von Papiere
Sperren sie die Krabbeltiere.

Maxék lerázzák a zöldről,
S fölszedeketik a földről.
Meg ne egye őket liba,
Bedugják a stancicliba.

Fort damit und in die Ecke
Unter Onkel Fritzens Decke!

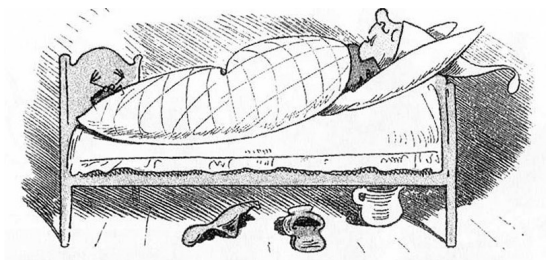
Ide velük, be az ágyba,
Fritz bácsinak dunyhájába,

Bald zu Bett geht Onkel Fritze
In der spitzen Zipfelmütze;

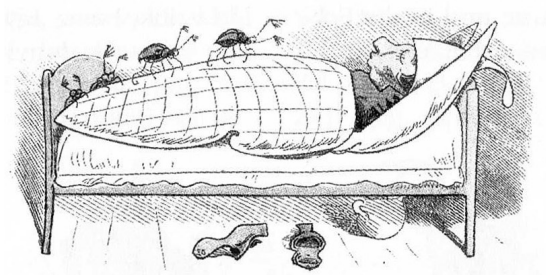

Aki épp aludni készül,
Hálósapkában – vitézül.

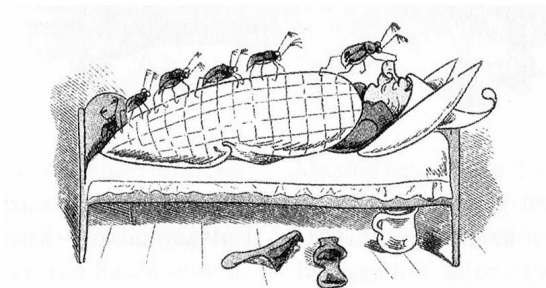
Seine Augen macht er zu,
Hüllt sich ein und schläft in Ruh.

Ügyet ebből nem csinál,
Szemet huny és szundikál.

Doch die Käfer – kritze, kratze! –
Kommen schnell aus der Matratze.

Ám a bogárnép jön – sorra:
Irány Fritz bácsinak orra!

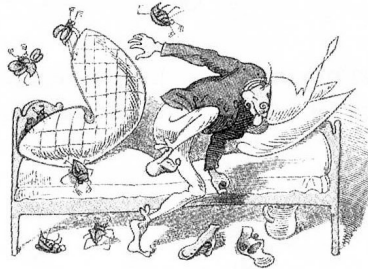
Schon faßt einer, der voran,
Onkel Fritzens Nase an.

És az első fenevadja
Orrát máris megragadja.

„Bau!” – schreit er – „Was ist das hier?!!”
Und erfaßt das Ungetier.

„Vau!” – üvölt ő rettentőt,
S megfogja a kártevőt.

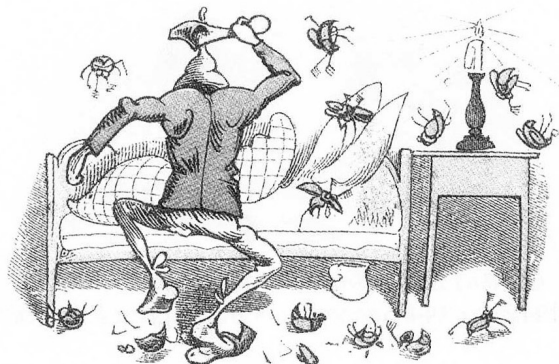
Und den Onkel voller Grausen
Sieht man aus dem Bette sausen.

Rémülettől megszállottan,
Látjuk, amint ágyból pattan.

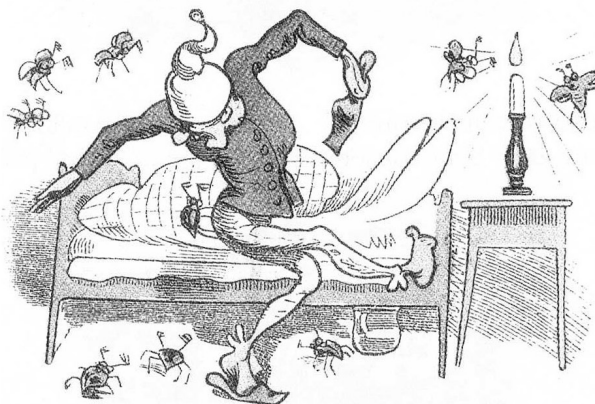
„Autch!” – schon wieder hat er einen
Im Genicke, an den Beinen;

„Jaj!” most elöl s hátul marják,
Hol a nyakát, hol a karját.

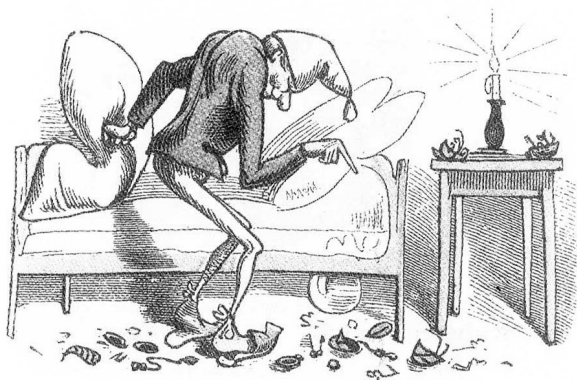
Hin und her und rundherum
Kriecht es, fliegt es mit Gebrumm.

Jobbra, balra, körbe dong,
Bogárzajtól feje zsong.

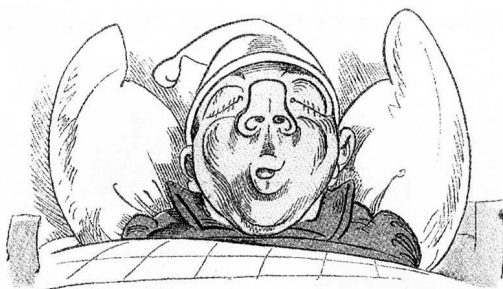
Onkel Fritz, in diesr Not,
Haut und trampelt alles tot.

Mindent – mert ő alapos,
Agyoncsap és eltapos.

Guckste wohl, jetzt ist's vorbei
Mit der Käferkrabbelei!
Onkel Fritz hat wieder Ruh
Und macht seine Augen zu.

Látjátok, most itt a vég.
Van-e élő bogár még?!
Fritz bácsikánk sebtiben
Hanyatt dől és elpihen.

*Dieses war der fünfte Streich,
Doch der sechste folgt sogleich.*

*Eddig öt csíny volt – de jó
Máris a következő.*

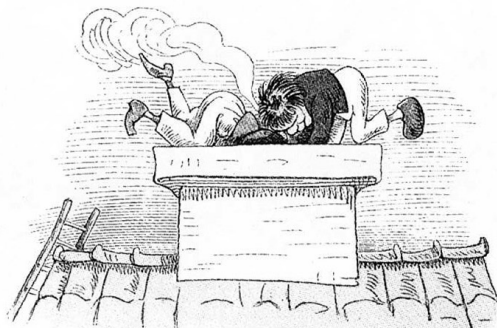

Sechster Streich

In der schönen Osterzeit,
Wenn die frommen Bäckerleut
Viele süsse Zuckersachen
Backen und zurechtemachen,
Wünschen Max und Moritz auch
Sich so etwas zum Gebrauch.
Doch der Bäcker, mit Bedacht,
Hat das Backhaus zugemacht.

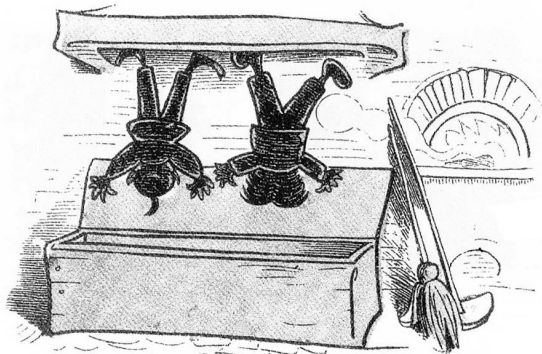
Hatodik csíny

Húsvét táján kék az ég,
S szorgoskodik cukrász, pék
Sok-sok édes süteményen,
Amit sütnék nagy serényen.
Ilyen nyaláncságra rég
Áhítoznak Móricék.
Ám a cukrász rosszat sejt,
Ajtózt zárni nem felejt.

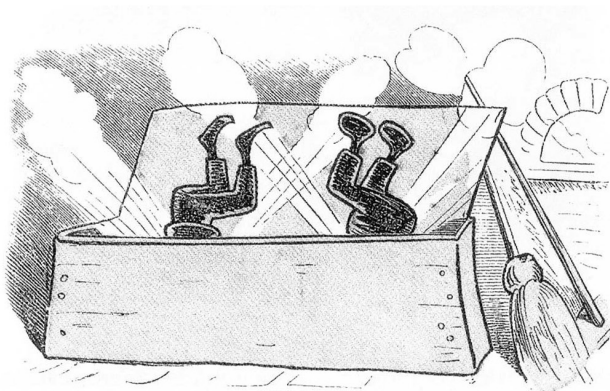
Also, will hier einer stehlen,
Muß er durch den Schlot sich quälen.

Ki e házba menne csenni,
Kéményen át tud csak menni.

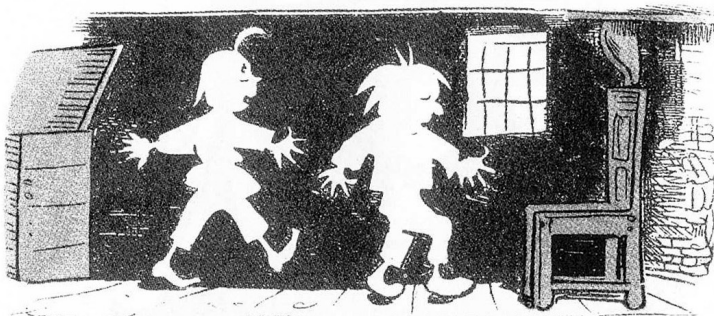
Ratsch! da kommen die zwei Knaben
Durch den Schornstein, schwarz wie Raben.

Szénfeketén – uramfia! –
Hullik itt a két dalia.

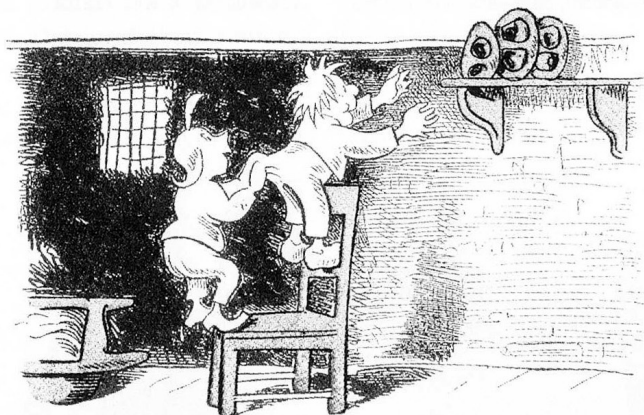
Puff! sie fallen in die Kist,
Wo das Mehl darinnen ist!

Puff! a ládába bele,
Amely lisztel van tele!

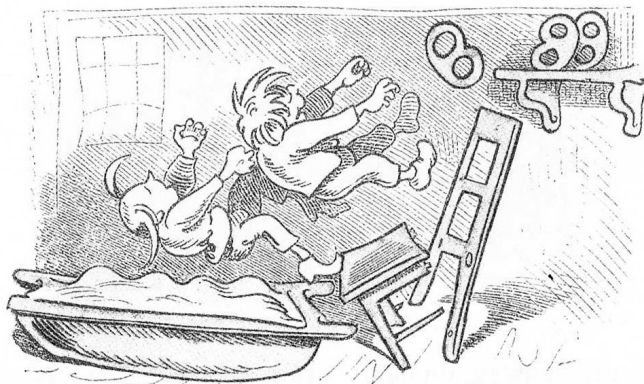
Da! nun sind sie alle beide
Rundherum so weiß wie Kreide.

Íme, itt a két vitézen
Liszt tapad most hófehéren.

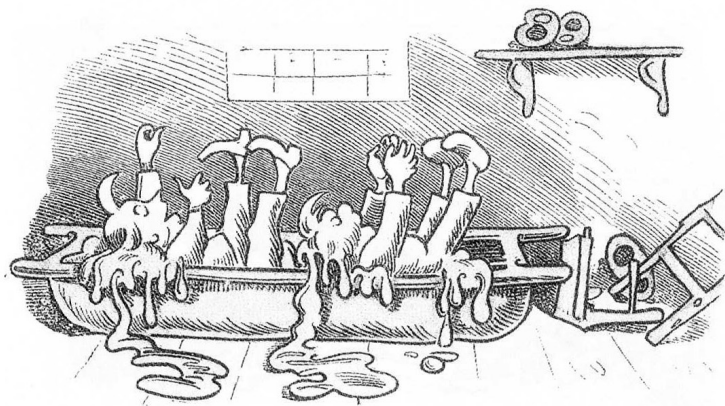

Aber schon mit viel Vergnügen
Sehen sie die Brezeln liegen.

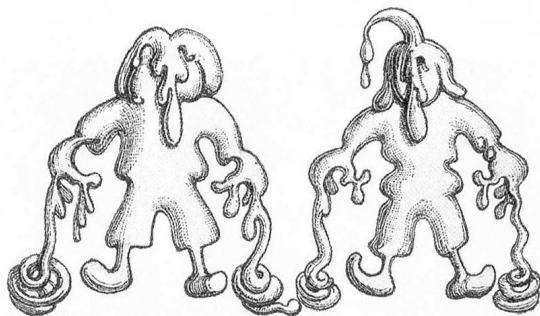
Ámde máris székre másznak,
Melyről perecre vadásznak.

Knacks! da bricht der Stuhl entzwei; Reccs! így roppan szét a szék,

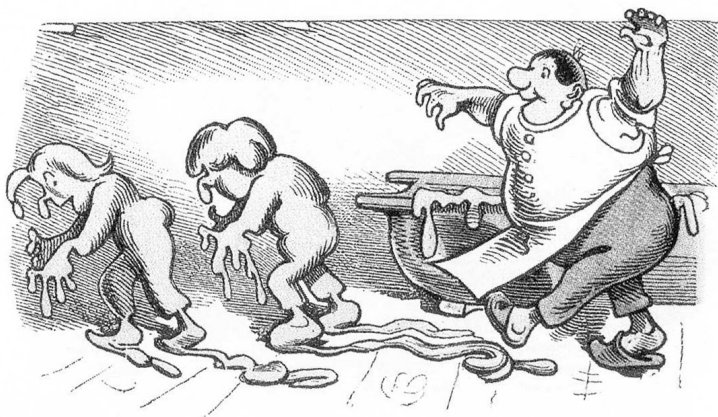

Schwapp! da liegen sie im Brei. Loccs! így löttyen tészta szét!

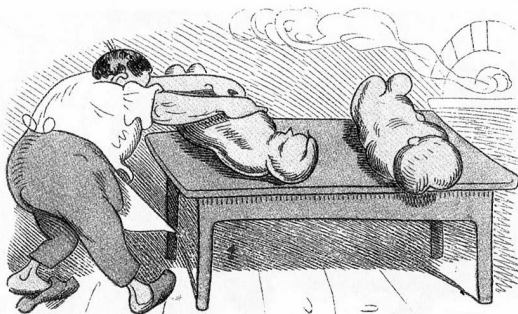
Ganz von Kuchenteig umhüllt
Stehn sie da als Jammerbild.

Lám, egészben – két sunyit
Kalácstészta burkol itt.

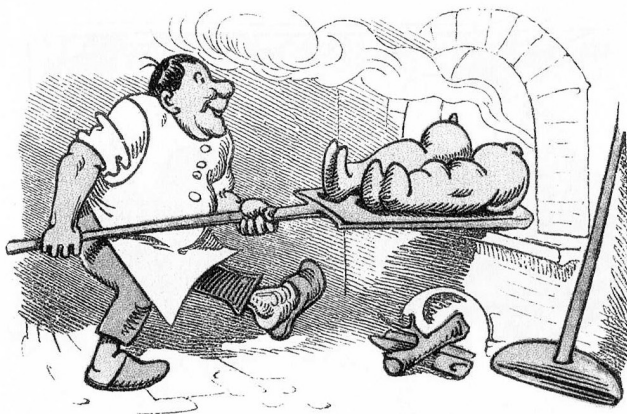
Gleich erscheint der Meister Bäcker
Und bemerkt die Zuckerlecker.

Jönni látjuk itt a péket –
Meglátja a csemetéket.

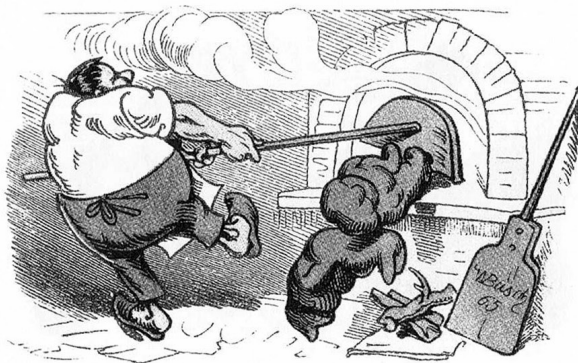
Eins, zwei, drei, eh man's gedacht,
Sind zwei Brote draus gemacht!-

Vígan dörzsöl tenyeret,
S gyúr belőlük kenyeret.

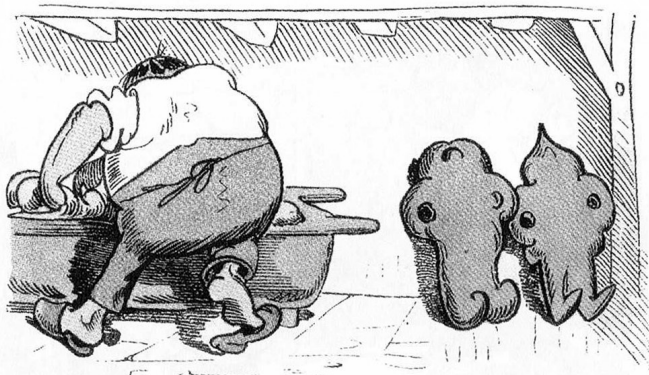
In den Ofen glüht es noch –
Ruff! damit ins Ofenloch!

A kemence még tüzes –
Huss! be velük – ne ne vess!

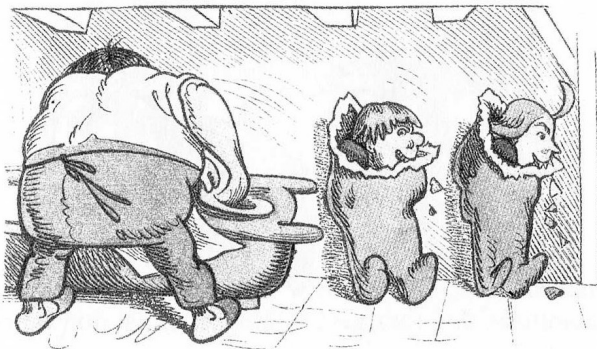
Ruff! man zieht sie aus der Glut;
Denn nun sind sie braun und gut!

Huss! ki velük szaporán:
Héjuk barna, s ropog ám!

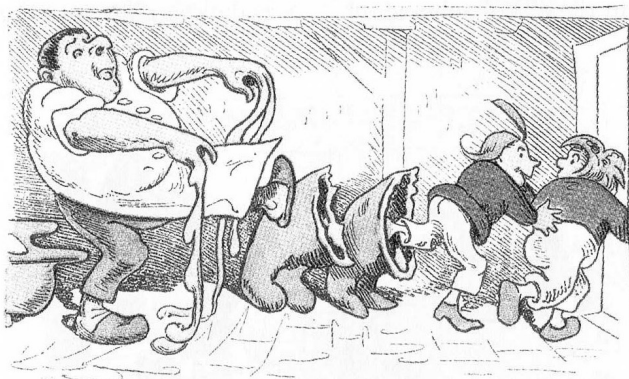
Jeder denkt: die sind perdü!
Aber nein – noch leben sie.

Azt hinnétek, végük van!
Ám élnek még titokban.

Knusper, Knasper! wie zwei Mäuse
Fressen sie durch das Gehäuse;

Rip-rop, rip-rop, jó nagy lyukat
Rágnak, s elhagyják héjukat.

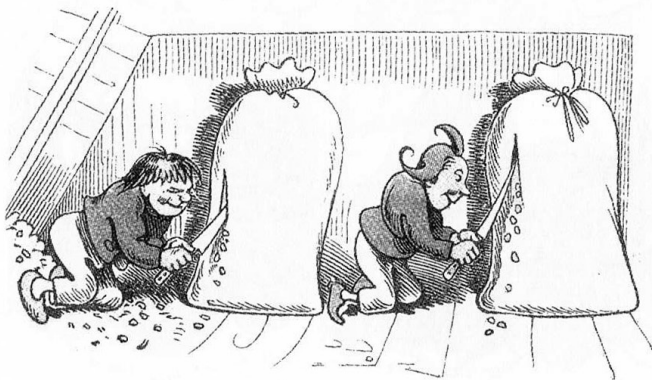

Und der Meister Bäcker schrie:
„Ach herrje, da laufen sie!”

A pékből kiáltás szakad:
„Ejnye! a két suhanc szalad!”

*Dieses war der sechste Streich,
Doch der letzte folgt sogleich.*

*Hatodik csínynek itt vége.
Lássuk az utolsót végre!*

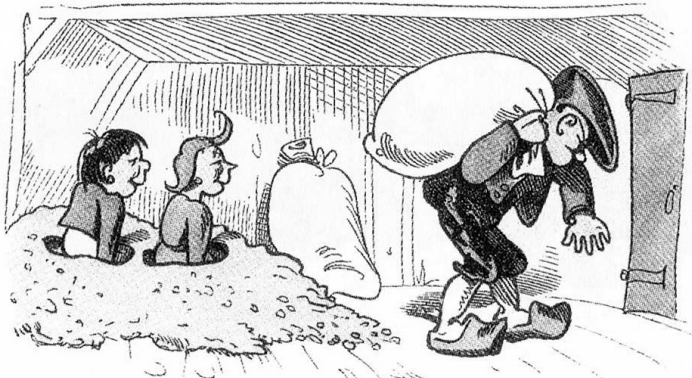

Letzter Streich

Max und Moritz, wehe euch!
Jetzt kommt euer letzter Streich
Wozu müssen auch die beiden
Löcher in die Säcke schneiden?

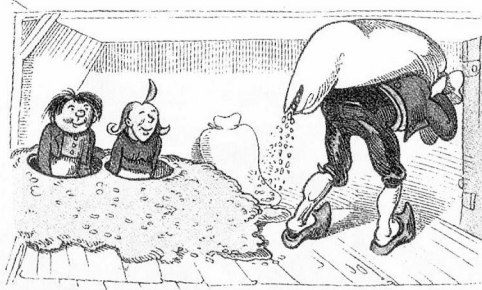
Utolsó csíny

Maxék, most megálljatok!
Jön a végső harcotok!
Miért kellett ezt csinálni,
Zsákokba réseket vágni?

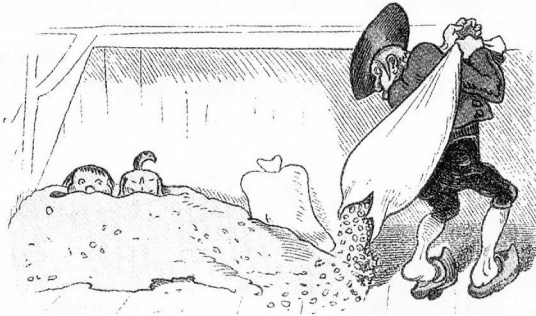
Seht, da trägt der Bauer Mecke
Einen seiner Maltersäcke.

Mint látjuk, a derék paraszt,
Vállára épp zsákot akaszt.

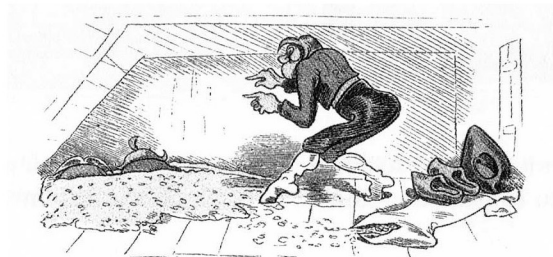
Aber kaum, daß er von hinnen,
Fängt das Korn schon an zu rinnen.

Ámde alig lép el onnan,
mag szóródik valahonnan.

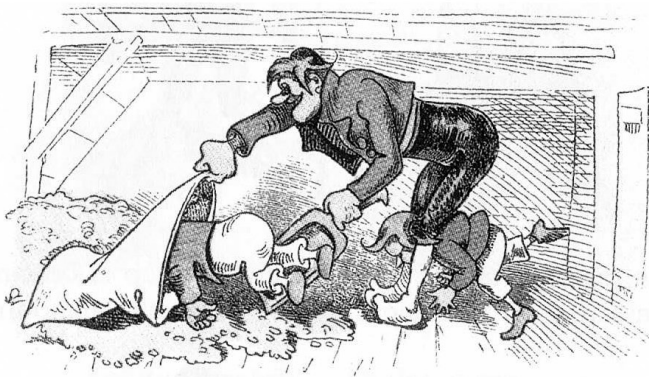
Und verwundert steht und spricht er:
„Zapperment! dat Ding werd lichter!”

Csodálkozva hátragörnyed:
„Ejnye! hisz ez egyre könnyebb!”

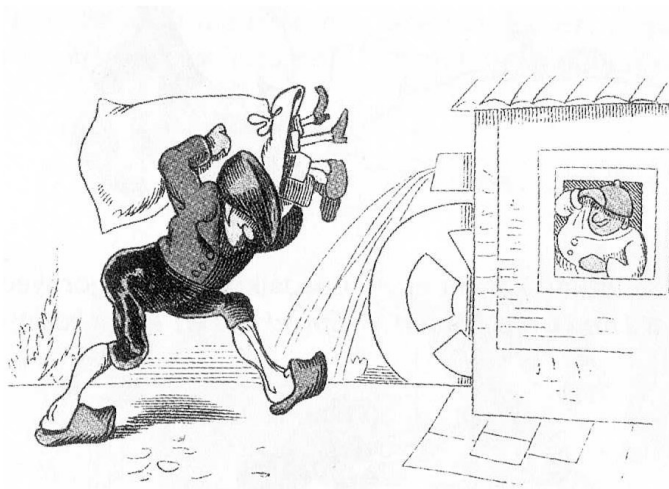
Hei! da sieht er voller Freude
Max und Moritz im Getreide.

Max és Móric meg se mukkan,
De örömmel rájuk bukkan!

Rabs! in seinen großen Sack
Schaufelt er das Lumpenpack.

Zutty! a nagy zsákjába be,
Dugja őket izibe'.

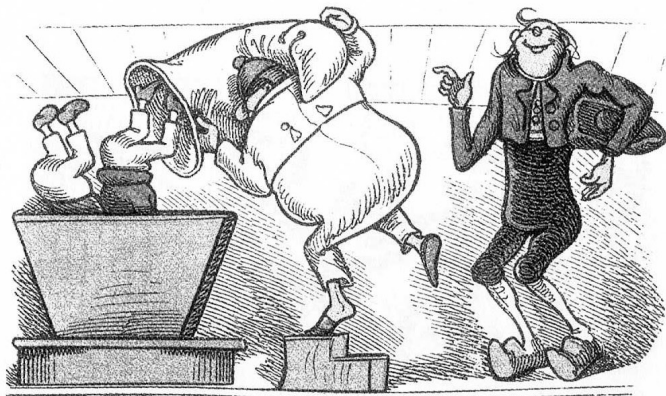
Max und Moritz wird es schwüle;
Denn nun geht es nach der Mühle.

Jönnek Maxék izgalomba:
Viszik őket a malomba.

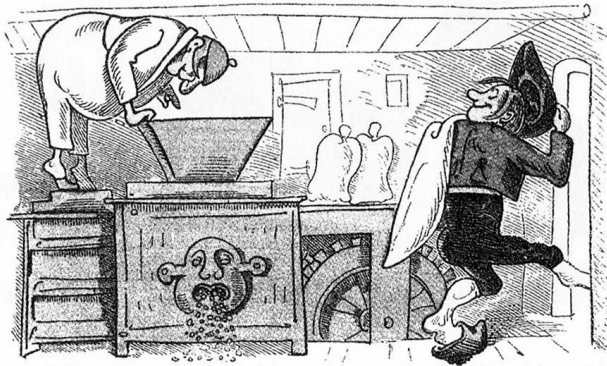
„Meister Müller, he heran!
Mahl er das, so schnell er kann!”

„Molnár mester, jöjjön, kérem!
Darálja meg ezt itt szépen!”

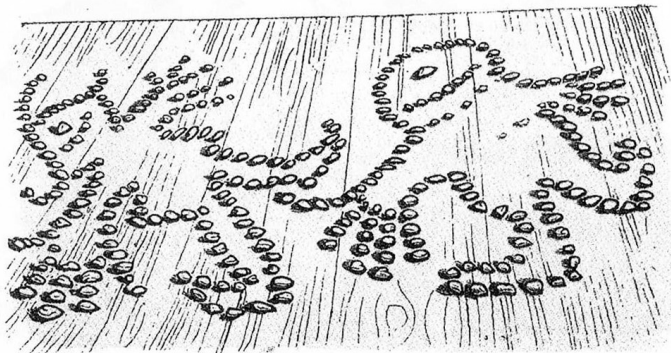
„Her damit!” Und in den Trichter
Schüttelt er die Bösewichter.

A tölcsérnél tág a torok.
„Gyertek csak, ti impozstorok!”

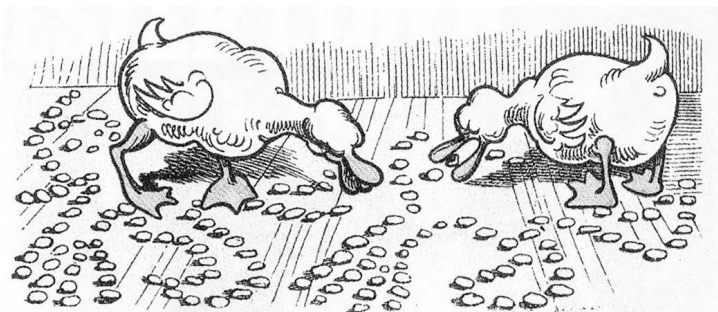
Rickeracke! Rickeracke!
Geht die Mühle mit Geknacke.

Zakatolva jár a malom:
Rik-rak, rik-rak – nincs irgalom!

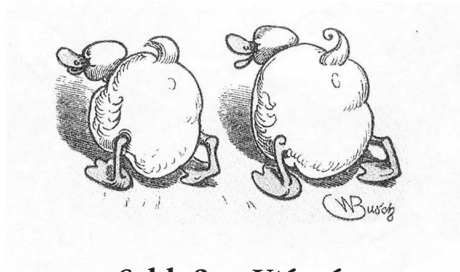
Hier kann man sie noch erblicken
Fein geschroten und in Stücken.

Itt látható, mint fekszenek:
Apróra tört, darált szemek.

Doch sogleich verzehret sie
Meister Müllers federvieh.

Kacsák végül meglelik
És szemenként elnyelik.

Schluß Utószó

Als man dies im Dorf erfuhr,
 War von Trauer keine Spur.
 Witwe Bolte, mild und weich,
 Sprach: „*Sieh da, ich dacht' es gleich!*“
 „*Jajaja!*“ rief Meister Böck.
 „*Bosheit ist kein Lebenszweck!*“
 Drauf so sprach Herr Lehrer Lämpel:
 „*Dies ist wieder ein Exempel!*“
 „*Freilich*“, meint' der Zuckerbäcker,
 „*Warum ist der Mensch so lecker!*“
 Selbst der gute Onkel Fritze
 Sprach: „*Das kommt von dumme Witze!*“
 Doch der brave Bauersmann
 Dachte? Wat geiht meck dat an!
 Kurz, im ganzen Ort herum
 Ging ein freudiges Gebrumm:
 „*Gott sei Dank! Nun ist's vorbei*
Mit der Übeltätere!“

Terjedt a hír házról házra.
 Senki nem gondolt ám gyászra.
 Bolte özvegy így szólt lágyan:
 „*Ezt a sorsot jönni láttam!*“
 Böck mesteré az igazság:
 „*Életcél nem lehet gazság!*“
 Lämpel úrnak véleménye:
 „*Elrettentő példa ténye!*“
 Szól a pék: „*Így jár, ki nyalánk!*
 Hej! az ember mért oly falánk?!”
 S így tűnik az öreg Fritznek:
 „*Bére ez a buta viccnek!*“
 Csak a derék paraszt dohog:
 „*Nem az én gondom e dolog!*“
 Így a falun átmorajlott
 Bosszúság most jóra hajlott.
 Hálálkodás szállt az égre:
 „*A csínyeknek vége! – Végre!*“

Fordítás: 1980, átírás: 2021, Gyimóthy Gábor

